

Nr 1284

Av fru **Nettelbrandt m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 129, med förslag till ändring i kommunallagen (1953: 753) m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1107 i Första kammaren)

I proposition nr 129 med förslag till ändring i kommunallagen m. m. föreslås vissa regler som anpassar det kommunala beslutssystemet till de förändringar i kommunernas verksamhet som utvecklingen medfört. I denna motion behandlas två frågor med anknytning till propositionen och som vi anser vara viktiga såväl från principiell som praktisk synpunkt.

Mandattiderna

Borttagandet av den s. k. eftersläpningsregeln i fråga om kommunens styrelse och de nämnder, vilka på grund av hänvisningsstadganden i specialförfattning omfattas av de för styrelsen gällande bestämmelserna, får till följd att mandatperioderna för styrelsen och åsyftade nämnder i fortsättningen kommer att sammanfalla med fullmäktiges mandattid. En ändrad politisk sammansättning av fullmäktige kan därigenom omedelbart få konsekvenser även på nämndplanet. Från demokratisk synpunkt väger detta tyngre än de skäl som kan åberopas till förmån för eftersläpningens bibehållande. De i propositionen framlagda ändringsförslagen i hithörande delar bör därför genomföras.

Departementschefen har berört frågan om tidigareläggning av tidpunkten för de nyvalda fullmäktiges mandattillträde och bl. a. anfört, att det skulle vara av värde, om utgifts- och inkomststaten för det första budgetåret efter de allmänna valen kunde fastställas av de nyvalda efter beredning av organ tillsatta av dessa. Frågan har emellertid ansetts böra övervägas mera ingående, varför något förslag om tidigareläggning ej framlägges. Enligt vår mening bör det vara möjligt att redan efter 1970 års val låta fullmäktiges mandatperiod börja den 15 oktober. Med en sådan ordning skulle budgeten för efterföljande år få fastställas av de nyvalda, vilket är det principiellt riktiga. Att budgetförslaget upprättats av en styrelse, som valts av de gamla fullmäktige, kan icke anses utgöra något hinder, vare sig formellt eller reellt. Motsvarande företeelse har vi i dagens läge, som ju innebär, att fullmäktige för det andra året efter nyval har att pröva ett budgetförslag, som framlagts av en kommunens styrelse med den politiska sammansättning en förutvarande fullmäktigeförsamling givit denna.

En möjlighet är också att låta de nyvalda fullmäktige redan vid sitt första sammanträde välja kommunens styrelse och låta denna tillträda omedelbart.

Ser man den kommunala budgeten inte bara som en sammanställning, avsedd att tjäna som underlag vid bestämmandet av utdebiteringens storlek, utan även som ett ekonomiskt handlingsprogram, är det uppenbart, att det är angeläget, att de nyvalda fullmäktige sättes i tillfälle att med budgeten som instrument öva inflytande över förvaltningsverksamheten i kommunen redan under det första budgetåret. I sammanhanget kan det vara värt att erinra, att kommunallagens bestämmelser medger undantag från regeln, att staten skall fastställas vid sammanträde i oktober månad, varför det tidsmässigt finnes ett visst utrymme för fortsatt beredning av budgetförslaget.

En tidigareläggning av mandattidens början i enlighet med vad vi här förordat överensstämmer principiellt sett med den ståndpunkt departementschefen intagit genom förslaget, att de nyvalda redan under valåret skall vara utrustade med vissa befogenheter, nämligen att förrätta val av styrelse och nämnder. Får fullmäktige tillträda sina uppdrag den 15 oktober, skulle detta också medföra den fördelen, att man i sammanläggningssituationer får frågan om den nya kommunens budget prövad och avgjord av ett organ, som till sin politiska sammansättning fullt ut representerar den nya kommunen, vilket sammanläggningsdelegerade inte gör.

Det bör i sammanhanget även påpekas, att justitieministern i propositionen nr 148 angående ändringar i vallagstiftningen föreslagit, att den slutliga röstsammanräkningen av riksdagsvalet skall få börja så tidigt, att den kan vara avslutad ungefär en vecka efter valdagen och att räkningen av kommunalvalen skall få ske parallellt, om sammanräkningen av riksdagsvalet inte därigenom försenas. Formella förutsättningar bör sålunda finnas för att få fram det definitiva resultatet av fullmäktigevalen betydligt tidigare än enligt gällande regler.

Med stöd av det anförda får vi alltså yrka på sådan ändring av 8 § kommunallagen att fullmäktige och suppleanter skall tillträda redan den 15 oktober det år då valet ägt rum.

Överskottsroster

Frågan om att åstadkomma ett valsystem som ger största rättvisa åt partierna behandlas för närvarande av kommunalvalskommittén. Utan att förslag från kommittén avvaktas föreslås i propositionen viss ändring av 9 § kommunallagen angående valkretsindelningen.

Vår principiella syn på denna fråga är att varje avlämnad röst skall kunna påverka fullmäktiges sammansättning oberoende av en valkretsindelning av det ena eller andra slaget. En sådan ordning kan åstadkommas genom att införa ett system med tillgodoräknande av överskottsroster vid fördelning av utjämningsmandat i de kommuner, som har en indelning i valkret-

sar för fullmäktigeval. Genom en sådan anordning vinnes också överensstämmelse med det system som skall tillämpas vid riksdagsval fr. o. m. år 1970. I avbidan på en mera genomgripande reform i detta avseende får vi alltså yrka avslag på den föreslagna ändringen i 9 § kommunallagen.

Med stöd av vad som i motionen anförts får vi hemställa,

att riksdagen, med avslag på propositionen i denna del, måtte besluta sådan ändring av 8 § kommunallagen, att mandattiden för kommunfullmäktige och suppleanter skall räknas från och med den 15 oktober det år då valet äger rum,

att riksdagen måtte besluta avslag på den i propositionen föreslagna ändringen av 9 § kommunallagen om valkretsindelning, samt

att uppdra åt vederbörande utskott att utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm den 25 november 1969

Cecilia Nettelbrandt (fp) *Ingemar Mundebo (fp)* *Sven Antby (fp)*

Thorvald Källstad (fp) *Bertil Ohlin (fp)* *Daniel Wiklund (fp)*
i Stockholm

Sigvard Larsson (fp) *Erik Tobé (fp)* *Gabriel Romanus (fp)*
i Umeå
